

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMANUMMER - TROSOPPLÆRING

INNHold

Trosopplæring og menighetsutvikling / Deling og tolking av erfaringar i trosopp-læringsreforma / Læring i menigheten eller for livet? / En troverdig trosopplæring / Dåpsopplæringens utfordringer / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

Julekvelden - Tore Skjæveland

Julenatt/ottesang - Ingvild Helene Mydske Fallegård

Juledag - Dag Øivind Østereng

Det er nå avgjørende at erfaringene fra forsøksfasen blir gjenstand for analyse, refleksjon og diskusjon.

Trosopplæring og menighetsutvikling

Det nylig framlagte statsbudsjettet bekrefter viljen til å trappe opp satsingen på trosopplæring i Den norske kirke. Det er positivt nå når reformen går over fra forsøksfasen til implementeringsfasen. Det er nå avgjørende at

erfaringene fra forsøksfasen blir gjenstand for analyse, refleksjon og diskusjon. I dette temanummeret har vi utfordret fem reflekterte personer til å gi sine bidrag til denne diskusjonen.

Undertegnede har allerede i en tidligere lederartikkel (15/08) ytret seg om enkelte sider ved erfaringene fra forsøksfasen. Denne gangen vil jeg i stedet rette søkelyset på noen mer *indirekte* konsekvenser av trosopplæringsreformen, nemlig de konsekvenser den har hatt, og vil kunne få, for den kirkelige virksomhet mer generelt.

Dette er noe man i evalueringsarbeidet har kunnet iakttå i flere av forsøksmenighetene. Noe av dette er beskrevet i boken "Når tro skal læres. Sju fortellinger om lokal trosopplæring"

(Harald Hegstad, Anne Schanche Selbekk og Olaf Aagedal, Tapir akademisk forlag 2008). Vi har her kunnet beskrive ulike endringsprosesser som reformen har satt i gang i menigheter. I mange tilfeller handler det om endringer som ikke er intenderte. I noen tilfeller har vi derimot sett bevisste forsøk på endring, der man har sett trosopplæringsprosjektet som en del av en større menighetsutviklende prosess.

I mange tilfeller har dette handlet om et forsøk på å bygge ned skillet mellom de "aktive" og de "passive" i menighetene. Dette har for det første handlet om å gjøre det naturlig for barn, unge og deres foreldre å delta i gudstjenester. For å nå en slik målsetting har det vært naturlig at gudstjenester inngår som et element i mange av tiltakene i prosjektet. For det andre har det handlet om å gi folk en nærhet til kirken, også utover det som har med livs- og dødsritualene å gjøre, slik at de opplever det naturlig å være med i ulike aktiviteter i

menigheten, også som frivillige medarbeidere. På denne måten har trosopplæringsprosjekter vært brukt som en mulighet til å stimulere til endringer i den lokale kirkelige kultur.

Trosopplæringsreformen preges av at den bygger på visse sentrale intensjoner og målsettinger, samtidig som den utfordrer til lokale prosesser. Slik sett stimulerer den til lokale utviklingsprosesser, ikke bare innenfor trosopplæringsfeltet i snever forstand, men også innenfor menighetskulturen i mer omfattende forstand. Slik sett kan reformen forstås som et

Ved siden av at utvikling av trosopplæring i seg selv kan være et stykke menighetsutvikling, kan reformen på sikt også være en impuls til andre former for menighetsutvikling.

utgangspunkt for og en impuls til det en kan kalle *menighetsutvikling*.

En rimelig definisjon av begrepet menighetsutvikling er at det dreier seg om *intenderte* endringsprosesser. All endring er altså ikke utvikling i denne forstand. Gjennom trosopplæringsprosjektene har menighetene høstet erfaringer med å arbeide med utviklingsprosesser på en organisert måte. Blant annet har man høstet erfaringer med prosjektorganisering, mentorordning og nye rutiner for rapportering og evaluering. Ved siden av at utvikling av trosopplæring i seg selv kan være et stykke menighetsutvikling, kan reformen på sikt også være en impuls til andre former for menighetsutvikling.

HARALD HEGSTAD
harald.hegstad@mf.no

Trosopplæring Temanummer

Dette nummer av bladet er viet trosopplæringsreformen. Redaksjonen takker bidragsyterne for deres medvirkning.

Deling og tolking av erfaringar i trosopplæringsreforma

AV BIRGITTE LERHEIM, FORSKAR VED TEOLOGISK FAKULTET, UNIVERSITETET I OSLO

Trusopplæringsreforma (heretter TOR) står no ved enden av ein femårig forsøksfase. Reforma har lukkast med å skape engasjement. Landet rundt har det gått føre seg ei rekkje forsøks- og utviklingsprosjekt knytt til både konkrete, lokale praksisar og overgripande perspektiv. Lokale kyrkjelydar har fått ressurstilførsle i form av tilsette og driftsmidlar, på bakgrunn av eigne, lokalt utforma prosjekt. Mange av forsøka er såleis kontekstuelte prega, og samanlikna med andre kyrkjelege reformer har denne reforma eit klart nedanfrå-preg (*Kunnskap, opplevelse, tilhørighet* s. 204).

Som forsøksfase, seier evalueringa, har reforma til no vore vellukka om ein siktar til kyrkjelydane si forsøksverksemd (*Kunnskap, opplevelse, tilhørighet* s. 213). Oppfølginga frå sentralt hald har vore tett, med krav til dokumentasjon og resultat, men også med tilbod om mentorteneste rette både mot tilsette og prosjekt, og i nokre tilfelle prosjektkyrkjelyden som heilskap. Men frå sentralt hald har dette gått føre seg på kostnad av ei systematisk initiert forsøksverksemd, seier evalueringa. Dette gjeld både dei strategiske og systematiske aspekta ved reforma. (*Kunnskap, opplevelse, tilhørighet* s 214).

Sjølv har eg vore involvert i reforma både gjennom eit lokalt og to nasjonale prosjekt og som mentor for to kyrkjelydar, og det er på denne bakgrunnen eg vil presentere nokre refleksjonar over TOR i overgangen mellom forsøks- og permanentiseringsfase med stikkordet deling og tolking av erfaringar:

Trusopplæringsreforma - ein medviten og målretta teologisk verkstad?

Nemninga *double-loop learning* (dobbelkretslæring) har i TOR vore nytta for å skildre reforma sitt todelte perspektivet på læring. Dobbelkretslæring blir ofte framstilt som ei praksisnær eller praksisindusert arbeidsform der målet er forbetring: Når det vi vil, og det vi får til, ikkje stemmer overeins, kan vi enten sjå på korleis vi strategisk bruker eller appliserer utgangspunktet vårt, eller la resultatata endre eller gjere noko med utgangspunktet. Dette handlar om praksis sitt bidrag til å utvikle og overskride den tenkinga eller det paradigmet som allereie ligg føre, slik at nye teoriar og påfølgjande ny praksis blir indusert. Det motsette av dette er *single-loop learning* (enkelkretslæring), som går føre seg innan eksisterande, dominerande paradigme eller tenke-

måtar, og endrar ikkje paradigmet på same måte som dobbelkretslæring, sjølv om enkelkretslæring rett nok også kan vere praksiskorri-gerande i høve til *måten ein formidlar* bodskapen sin på. (*Underveissrapport 1 s 44 og 45*)

Er det i TOR tenkt at handlingsreglane er å forstå som måten det som skal lærast blir formidla på - metode og pedagogikk - eller som *det som skal lærast* - nemleg trusinnhaldet? I så fall, skal kontekst og praksis berre ha noko å seie for innpakninga av bodskapen, eller tenker ein seg at sjølve bodskapen blir endra? I den første evalueringa av reforma blir det lagt vekt på at ei systematisk tilnærming til dobbelkretslæring vil kunne bidra til å utvikle ny tenking og teori om trusopplæring for Den norske kyrkja, teologisk faglegging og teoribyging også blir kun nemnt i ei bisetning litt seinare (*Underveissrapport 1 s 45*). Skal reforma berre gjere noko med *måten* vi tenker og gjer kyrkje på, eller skal ho gjere noko gjere noko med *kva* vi tenker og gjer som kyrkje?

Tenkjer vi oss eit dobbelkretslæringsperspektiv på innhaldsdimensjonen i TOR, nemleg kyrkja si tru og lære, som gjennom reforma skal formidlast til barn og unge - kan vi spørje oss om dobbelkretsperspektivet er gjennomført. Seier vi at Skrifta og vedkjenninga er handlingsreglar for kyrkjepraksisen vår, og er open for at Skrift og vedkjenning ikkje ligg føre utan som fortolka storleikar, er det då ikkje noko som manglar om vi berre konsentrerer oss om metode og pedagogikk? Det blir utan tvil laga mykje teologi i kyrkjepraksis for, av og med barn og unge både i og utanfor trusopplæringsreforma, men denne teologien blir i stor grad ved å vere *uuttala og difor i liten grad drøfta*. TOR er såleis allereie i praksis ein teologisk verkstad. Det som manglar er at *det blir lagt til rette for at ho skal vere ein medviten og målretta teologisk verkstad og eit medvite og målretta teologisk læringsfelleskap*. Når svært mange av dei som er tilsette gjennom TOR lokalt ikkje berre har tolkingsrett, men også tolkingsplikt (i kraft av vigsling til teneste) i Den norske kyrkja, er det ikkje urimeleg å forvente at ho bør blir det. Kanskje kunne reforma jamvel oppmuntre den eldste målgruppa si til å ta del i denne tolkingspraksisen?

Trusopplæringsreforma og utdanningsinstitusjonane

I TOR har det vore sett av midlar til FoU-arbeid i form av nasjonale og regionale forskingsprosjekt, kompetansenettverk, og evaluering av/ forskning på reformarbeidet. Kompetansenettverka har vore meint å skulle bygge bru mellom reformarbeid lokalt og sentrale forskings- og utdanningsinstitusjonar. Evalueringa har vore gjort av ei forskargruppe med tilknytning til to institusjonar, MF og Diakonhjemmet. Nasjonale og regionale forskingsprosjekt har gått føre seg ved ei rekkje utdannings- og forskingsinstitusjonar og har vore finansiert via fritt utlyste midlar. Samstundes synest det innan reforma å ha mangla ein uttala og gjennomsiiktig sentral policy i høve til FoU-arbeidet og forskings- og utdanningsinstitusjonane som leverer til kyrkjefeltet.

TOR sitt slagord "vi skal lære av det vi gjer, og lære av kvarandre" og reforma si sterke vektlegging av lokal kontekstualitet og dobbelkretslæring som arbeidsmetode føreset ei vidareføring av organisert FoU-arbeid når reforma skal permanentiserast. "Lære av kvarandre"-biten, refleksjon over praksis og erfaringsdeling føreset både teologisk og religionspedagogisk arbeid. Ved nettverksamlingane har det gått føre seg teologisk og religionspedagogisk arbeid som *framleis må løftast opp på eit fagleg refleksjonsnivå som gjer deling mogeleg*. Skjer ikkje dette i permanentiseringsfasen, gir det inga meining å framleis tale om dobbelkretslæring og kontekstualitet. Dette arbeidet må gjerast medvite og målretta om det skal kunne delast i og av kyrkja.

I visjonen for arbeidet med kompetansenettverk for trosopplæring blir det uttrykt eit ønskje om "et mangfoldig fagmiljø som er interessert i å drive relevant fagutvikling for trosopplæringen". Utifrå tanken om kyrkje som læringsfelleskap bør slikt gå føre seg ved forskings- og utdanningsinstitusjonane som leverer til kyrkjefeltet, i samspel med dette feltet. Dette handlar først og fremst ikkje om tilførsle av midlar til institusjonane (sjølv om dette bør vere ein konsekvens), men vel så mykje om reforma sitt nedslag i forskning og utdanningslaup retta mot kyrkjepraksis. TOR sitt nedslag i utdanningsinstitusjonane føreset forskingsbasert undervisning. *Det gjer noko med institu-*

sjonane å arbeide med praksisfeltet trosopplæring, som får konsekvensar for kva slags praktiskarar dei utdannar. Skal eit breitt kyrkjeleg eigarskap til reforma kunne sikrast, må det spelast på lag med igangverande forskning og utdanning.

Læring i menigheten eller for livet?

AV GEIR AFDAL, PROFESSOR VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Trosopplæringsreformen i Den norske kirke har utvilsomt ført til mye positivt. Mange trosopplæringstiltak er satt i gang og gjennomført rundt omkring i landet, og til sammen betyr det et løft for læring og undervisning i mange menigheter.

Tiltakene har også vært fulgt opp av en faglighet lokalt og nasjonalt, blant annet i form av konferanser og publikasjoner. Mye interessant er kommet frem som et resultat av dette, men samtidig er også mangelen av pedagogisk refleksjon og debatt påfallende. Mange teologer og samfunnsvitere har uttalt seg med tyngde om historiske, systematiske og sosiologiske perspektiver ved læring i kirken. Men den (religions)pedagogiske debatten hva læring i kirken er, kan og bør være, har vært nærmest fraværende.

En slik debatt bør trekke veksler på sentrale pedagogiske teorier som læringsteori og didaktikk. I dette korte innhøget vil jeg trekke frem noen grunnleggende forskjeller i synet på læring - og hvilke konsekvenser det kan få for synet på læring i kirken.

Men først til begrepsbruken. Reformen blir kalt "trosopplæring". Det har vært en debatt om det bør hete tros- eller dåpsopplæring. Ikke like mye debatt har det vært om begrepets andre stavelse "opplæring". Opplæring er først og fremst et politisk begrep, et ord man bruker for

å indikere at man ønsker å lære noen "opp" til noe, at man ønsker at læringen skal opp og frem. Fra et pedagogikk-faglig ståsted er ikke begrepet særlig egnet. De sentrale pedagogiske begrepene er læring, undervisning og sosialisering, ikke opplæring. På mange måter ligger begrepet "opplæring" nærmere undervisning enn læring. Og selv om begrepene undervisning og læring henger sammen, er det viktig også å skjelle mellom dem. For å si det enkelt: Man kan lære uten undervisning, og man lærer ikke nødvendigvis av undervisning. I alle fall ikke det som var planlagt at man skulle lære. I for mange tilfeller er man fornøyd dersom det er gjort ferdig en "god" plan for undervisning, eller dersom det er gjennomført en "god" undervisningsøkt. Det er lett å ha for mye fokus på hva innholdet i undervisningen skal være, og for lite oppmerksomhet på hva konfirmantene eller de andre lærende faktisk lærer. Nå må jeg føye til med en gang at god undervisning er tilrettelegging for læring. Slik sett er det selvfølgelig ingen nødvendig motsetning mellom undervisning og læring. Men god undervisning forutsetter at man er bevisst de læringsprosesser man er en del av.

Det holder altså ikke at presten og kateketen "sier de rette tingene". Det avgjørende er hva konfirmanten lærer, hvilke forandringer som er skjedd med konfirmanten.

Men, kan man spørre, dreier læring i kirken seg først og fremst om konfirmanden? Er ikke læring noe som skjer i menigheten som helhet - er ikke menigheten "et lærende fellesskap"? Det er gode grunner for å skjelne mellom to typer læringsteori, den som betoner læring som et kognitivt og individuelt fenomen på den ene side, og den som forstår læring som praktisk-deltagende og kollektivt fenomen på den andre. Den første kalles gjerne kognitiv eller (individual) konstruktivistisk læringsteori, den andre sosiokulturell.

Svært forenklet er kognitiv læringsteori opp-tatt av hvordan individer prosess-behandler kunnskap. Den lærende bearbeider inntrykk og erfaringer fra virkeligheten utenfor i de skjema eller indre konstruksjoner av virkeligheten den allerede har. På mange måter kan dette sammenlignes med hvordan en dataprosessor fungerer - eller hvordan en biologisk organisme utvikler seg. Det er avgjørende at den lærende er i stand til å kunne prosessbehandle erfaringene eller kunnskapen. Det vil si, det må være et samsvar mellom det som finnes i individet av eksisterende kunnskaper og hvilke prosesser det kan gjøre - og de læringserfaringene det møter.

For å ta konfirmasjonsundervisningen som eksempel: Konfirmanden må kunne at det finnes to betydninger av ordet "kirke", et materielt-konkret og et med overført betydning, for at hun skal forstå hva presten snakker om når han snakker om "kirkens historie". I tillegg må konfirmanden ha gode nok formale evner til å kunne holde de to betydningene av ordet "kirke" både fra hverandre og sammen. Konsekvensene av kognitiv læringsteori er blant annet at undervisningen må legge til rette for at de lærende, konfirmandene eller andre, får læringserfaringer som er tilpasset det nivå de er på. Det betyr at læringsinnholdet må "transformeres" til det modningsnivå og kunnskapsnivå de enkelte konfirmandene er på. Det er her lett å tenke at lærings og undervisningens innhold bestemmes av "rent" faglige hensyn (her teologiske). Det er i selve formidlingsakten at det pedagogiske kommer inn som en formattering av kunnskapen.

En alternativ forståelse finnes i sosiokulturell læringsteori. Enkelt sagt oppfattes læring her som noe som skjer i relasjonen mellom

mennesker, ikke inne i hvert enkelt individ. Vi lærer altså gjennom kommunikasjon med hverandre. Videre forstås læring nært knyttet til deltagelse og handling. Læring skjer ikke før vi gjør noe, men gjennom at vi gjør noe og det i kommunikasjon med andre skapes mening med det vi gjør. Meningen skapes språklig, dermed får språket ikke en rolle som instrument, men som konstituerende for læring.

For igjen å ta konfirmasjonsundervisningen som eksempel, lærer konfirmandene først og fremst gjennom felles deltagelse. De lærer altså ikke bare om gudstjeneste, men lærer gudstjeneste ved å delta. De lærer ikke bare om diakoni, men lærer diakoni ved å gjøre diakonalt arbeid sammen. Det betyr at det må finnes meningsfulle aktiviteter i kirken og menigheten som konfirmanden kan inkluderes i, eventuelt må det finnes meningsfulle aktiviteter og oppgaver for konfirmandene i menigheten. Sosiokulturelt forstått er det et læringsperspektiv i all virksomhet i en menighet. Gjennom at mennesker deltar lærer de, både det som er "gammel" kunnskap og praksis, og det som er ny læring. Ny læring er at man sammen gjør og forstår det man deltar i på en ny og bedre måte. Læringens innhold er dermed ikke gitt på samme måte som ovenfor. Læringens innhold er en gradvis forståelse og fornyelse av den praksis man er deltager i.

"Menigheten som lærende fellesskap" innebærer at vi innsat for læring er mer enn en kognitiv, tilrettelagt og individuell prosess. Samtidig kan det lærende fellesskapet bli for internt. Det vi lærer her, er brukbart i menigheten, men ikke utenfor den. Det kan bli en isolert læring, en læring for menigheten, ikke resten av livet. Når vi vet at konfirmandene og andre menighetsmedlemmer lærer om religion i en rekke andre fellesskap utenfor kirken, er det viktig å supplere det sosiokulturelle perspektivet. Det språket vi utvikler i menigheten, de aktivitetene vi deltar i der, må korrespondere med de erfaringene konfirmandene og andre gjør utenfor menigheten. Litt slagordmessig kan man si at gjennom trosopplæring må vi utvikle et språk ikke bare for menigheten, men for livet. Det kan skje når læring i kirken står i kontakt og dialog med den læring konfirmandene gjør i andre sammenhenger i kulturen og samfunnet.

En troverdig trosopplæring

**AV ODDRUN BØHLERENGEN,
ASSISTERENDE GENERALSEKRETÆR I NORSK SØNDAGSSKOLEFORBUND**

Troverdig, raus, omsorgsfull, engasjerende og nyskapende er de verdiene kirken ønsker skal ligge til grunn for sin trosopplæring. Forbokstavene i disse ordene utgjør ordet "troen". Det er den barn og unge skal erfare, lære om og leve i. De frivillige kristne organisasjonene deler ønsket og lengselen etter at stadig flere barn og unge skal dele troen, håpet og undringen over livet og skaperverket. Kirken har invitert til å samarbeide tett med mange kristne organisasjoner i forsøksfasen, og det tror jeg er helt avgjørende også når trosopplæringen nå skal få sine faste rammer. Ulike lokalsamfunn er knyttet til forskjellige organisasjoner, og det er fremdeles viktig at lokale krefter får tilpasset samarbeidet i sitt nærmiljø. Organisasjonene sentralt har også en avgjørende betydning når det gjelder det kristne budskapets gjennomslagskraft i vårt samfunn.

Media er en sterk trendsetter i vår tid. For å være til stede på en positiv måte i media trenger kristne organisasjoner og kirken å stå sammen. Årets TV-aksjon, der Blå Kors er hovedaktør, er et godt eksempel på en nasjonal dugnad med kristne verdier. Sammen med seg på laget har Blå Kors både kirken, Acta og Søndagsskolen. Acta stiller med Soul Children under direktesendingen. Søndagsskolen har vært med på å lage TV-gudstjenesten og frigitt denne søndagens SPRELL LEVENDE-opplegg til bruk i familiegudstjenester over hele landet. I skolesekken til barna mine lå det lapp med oppfordring til å være bøssebærere. Gjennom

en slik dugnad tror jeg alle trosopplæringens verdier kommer til syne, og det kristne budskapet får en slagkraft langt ut over kirkens faste gudstjenesteforsamling. Mennesker i alle aldre får oppleve et raust og tydelig kirke-Norge som taler med en stemme ut til alle landets innbyggere. Dette gir også kristenfolket en stolthet over å være mange som står sammen om en viktig oppgave. Når budskapet vårt på denne måten får en solid profesjonell ramme, skaper dette positive ringvirkninger i både kirkelige og sekulære kretser. Omdømmet blir styrket når det snakkes positivt om de kristne verdiene.

Vi trenger flere store nasjonale arenaer der vi kan gi JESUS TIL BARN. NRK har selv sagt at det er viktig å presentere bibelfortellingene på barne-TV. Vi i Søndagsskolen er derfor stolte og glade for at vårt barne-TV-pilotprosjekt som "Størst av alt" har vært med å finansiere, nå er klar. En storsatsing som barne-TV krever også samarbeid på mange plan. Barn over hele landet får lære Bibelens fortellinger, og på denne måten blir de kjent med troen. Budskapet når ut til alle lag av Norges befolkning, og igjen er det slik at når bibelfortellingene på en positiv måte står i søkelyset i media, gir det styrket selvfølelse til alle kristne i landet.

Når jeg fokuserer så sterkt på viktigheten av et godt omdømme, er det fordi jeg tror folk opplever at det er blitt vanskeligere å hevde sitt kristne ståsted i nærmiljøet, på skolen og på arbeidsplassen. Når stoltheten avtar, får troen

vanskeligere kår, og det kan føre til at de kristne miljøene blir mer lukket, eller at de blir svært åpne, men utydelige på det kristne budskapet.

Organisasjonene i landet vårt er grasrotbevegelser som har sin tradisjon i frivillige medarbeidere. For å nå ut til alle døpte må man satse på frivillighet i trosopplæringen. De leke medarbeiderne trenger opplæring og oppfølging. Dette er organisasjonene gode på. De har lang erfaring i å utruste frivillige medarbeidere, og de har kompetanse til å lage undervisningsopplegg til ulike aldersgrupper. Disse oppleggene bør i tillegg til å inneholde hva som skal formidles og hvordan lederne skal nå barna, også inneholde opplæring og kristen inspirasjon direkte til lederne. Det å ta vare på lederne blir en stor utfordring i et kontinuerlig trosopplæringsarbeid. Unge og eldre ledere må få tilbud om lederutviklingskurs, og oppgavene skal være tilpasset lederens evner og ønsker. I tillegg må disse lederne også være åpne for at stadig nye medarbeidere kommer til og trenger opplæring. Vi ønsker oss en raus og tydelig kirke som tar vare på sine leke medarbeidere! Det er gjennom disse mangfoldet vil blomstre, og barn og unges tro vil utvikle seg. Men hvordan kan vi greie å utruste og bevare energien hos lederne? Jeg tror at framtidens materiell i det frivillige kristne arbeidet må gi lederne egenverdi, ta sikte på å styrke deres tro og utvikle deres egenskaper og kreativitet. Alle lederoppgaver bør føre til en personlig egenutvikling.

Jeg tror det er en styrke at trosopplæringen på en eller annen måte er knyttet til selve kirkerommet. Min erfaring er at barn og unge som kjenner seg hjemme i kirkens hellige rom får en tydeligere identitet som er med på å styrke troen og frimodigheten til de unge. Et eksempel på hvordan en kan nærme seg dagens travle mennesker gjennom samarbeid mellom kirke og organisasjoner henter jeg fra min hjemmemenighet der jeg en tid var både kateket og ansatt i trosopplæringsprosjekt for 4- og 5-åringer. Tradisjonen i vår menighet er at det i løpet av to gudstjenester deles ut bok til fireåringer. Oppmøtet var ganske godt, men en del var bortreist, og datoene passet ikke for alle. Gjennom prosjektet kunne 4-årsboken hentes på søndagsskolen hele semesteret. Flere barn

fikk da boken, og søndagsskolen kunne rekruttere nye deltakere. Både foreldre og barn var fornøyd med en slik fleksibel løsning.

Et slik tilbud kunne f.eks. også ha blitt videreutviklet til at ansatte ved det lokale biblioteket leste fra boken i sine lesestunder og delte ut boken der. Skal kirken kunne nå bredden av den norske befolkningen, trenger den dugnadshjelp både fra frivillige kristne organisasjoner og andre samarbeidspartnere. Godt utrustede ledere på alle plan i kirke og frivillige organisasjoner som omtaler aktivitetene og medarbeiderne med hedersord, gjør at flere barn og unge deltar. Positiv omtale fra anerkjente personer i lokalmiljøet vil også skape en stolthet om at det arbeidet som gjøres er viktig for barns og unges oppvekstmiljø.

Kirken ønsker at troen skal bli levende og nær for kommende generasjoner. Det gir en god synergieffekt når ulike arenaer legger til rette for at Guds ord kan nå fram til barn og unge, og gjennom Guds ord skaper Den Hellige Ånd troen.

Dåpsopplæringens utfordringer

AV NJÅL SKRUNES, PROFESSOR VED NORSK LÆRERAKADEMI

Arbeidet med kirkelige program for dåpsopplæring før og etter konfirmasjonstiden kom for alvor i gang mot slutten av 1960-tallet. Men det var først på 1990-tallet med Plan for dåpsopplæringen at tiltaket fikk en breddetilslutning. Aldri før har det fra statens side vært gitt så store midler til trosopplæringen som fra 2003. Over 375 millioner kroner er bevilget til prosjektfasen. Håpet er at det fortsatt skal gis store beløp til dåpsopplæringen i Den norske kirke.

Ut fra min posisjon vil jeg da peke på noen viktige utfordringer forankret i kvalitative perspektiv

1. Kunnskap og erfaring i samspill

De lange tradisjonene i dåpsopplæringen var knyttet til skolen (grunnskolen). Det gav betydelig vekt på den intensjonale læringen med sikte på tilegnelse av kunnskap, men det var fra begynnelsen av alltid tale om en "oppbyggelig" kunnskap som ble anvendt på livet, og som siktet på kristen erfaring. Skolehverdagen skulle avspeile kristen trospraksis.

Med de store endringene som kom i samfunnet, mistet skolen sin betydning for dåpsopplæringen. Reaksjonen på skolen som læringsarena har fått mange til å markere en distanse som kanskje har skapt en for sterk pendelsvingning i retning av at nå er det menigheten, særlig gudstjenesten som erfaringsarena, som skal bære det meste (ved siden av hjemmene). Forsøksperioden avspeiler denne pendelsvingningen som også har fått som konsekvens at kunnskapen er ned-

tonet. Det synes vanskelig å finne ut hva som er det substansielle læringsinnholdet i de ulike prosjektene.

All erfaring gir en form for læring. Menighetens ulike samlinger skaper en form for funksjonell læring som er viktig for å forstå relevans og betydning av kristen tro og tenkning. Men en kommer ikke forbi at en også må spørre etter hvilket kunnskapsinnhold en sitter igjen med. Erfaringer skifter med livets ulike situasjoner mens kirken under alle livsvilkår har bekjent troen på den ene sanne Gud som har talt og handlet i historien, og som møter Guds folk i dag.

I denne sammenhengen er det ikke nok å tale om en "konstruktivistisk" kunnskap som troen hviler i. En framtidig dåpsopplæring må ha et bevisst forhold til sammenhengen mellom kunnskap og erfaring. En bærekraftig "gudskunnskap" gjennom livet stiger ikke fram av postmodernitetens subjektivitet og individualisme.

2. Bærekraftige menigheter

Den kirkelige dåpsopplæringen hviler i lokalmenigheten. Enhver som har stått i det lokale menighetsarbeidet erfarer at de lokale ressursene er avgjørende. I rammevilkårene ligger det mange ulike typer ressurser eller mangel på slike. Viktigst av alt er kanskje tilgangen på ledere som vil være tydelige forbilder, og som har et indre kall som gir frimodighet og utholdenhet.

Evalueringsrapporten viser at det er mange

frivillige medarbeidere som har deltatt i prosjektene, men skal en få fatt i de kvalitative sidene ved ledernes betydning, trenges det mer omfattende kvalitative studier.

Hvilke kvalitative sider kan det være tale om? For det første gjelder det barne- og ungdomsledernes synliggjøring av troens relevans gjennom praksis. For det andre har det med lederens holdninger og handlinger i møte med barn og unge å gjøre, for her legges basis for tillitsforholdet mellom dem. For det tredje har det med lederens "fortolkningsrolle" å gjøre, idet deres kristne kunnskaper og etiske tenkning skaper referanserammer for barn og unges kristendomsfortolkning.

Hvor fostres slike ledere? Vi vet at hjemmet spiller en avgjørende rolle og at personlige forutsetninger har betydning. Men i denne sammenhengen vil jeg peke på kjernemenighetens betydning for å fostre og bevare et lederskap.

I kjernemenigheten møter vi dem som synliggjør sin tro ved å leve i nådens midler. Der samles de som ønsker å høre hva Gud har å si, og som ønsker å leve i Kristi etterfølgelse. Her samles menigheten som lemmer på Kristi legeme for å være levende steiner i et hellig byggverk. Ved å gå og å høre til viser den enkelte hvilken betydning lokalmenigheten har for livet med Gud.

En strategi for dåpsopplæringen i møte med barn og unge trenger å forsterke bevisstheten om kjernemenighetens betydning. Det kritiske spørsmålet som melder seg er: Er menigheten et utrustende fellesskap til tjeneste? Eller blir spenningen mellom bredde og kjerne så stor og trykket fra folkekirkens dåpspraksis så tyngende at en prioriterer å bygge i bredden og ikke fra sentrum?

3. Å bli hos Kristus når en vokser opp

Dåpsliturgien setter dåpsopplæringen i sammenheng med et helhetsperspektiv på livet - å bli værende hos Kristus. Dermed er det fokusert på noe vedvarende. Dåpsopplæringen som foreldre, faddere og kirken påtar seg, sikter på å bevare barn og unge i et Kristus-fellesskap når de vokser opp, når de utvikler seg og modnes.

En 5-årig prosjektfase er en kort tid i et normalt livsløp. Men det hadde vært av inter-

esse å få vite noe om den "bevarende virkningen" over tid. Det er umulig å "kvalitets-sikre" samfunnet med Kristus, men det er mulig å vite noe om de som kommer til de ulike arrangementene. Bli de værende i lokalmenighetens arbeid, holder de fast på ønsket om og viljen til å være en del av den lokale menigheten, deltar de i menighetens livsutfoldelse i tro og tjeneste?

Ved slike spørsmål nærmer vi oss et trosområde som lett kan bli oppfattet som "privat", og som ikke alltid skal brettes ut. Men troen på Kristus har også en offentlig side synliggjort i praksis og i tilslutning til bekjennelsen til Kristus.

Arbeider en i en lokal menighet i ulike opplæringstiltak, unngår en ikke å stille seg spørsmålet: Kommer de igjen? Kommer de igjen etter sommerferien, kommer de igjen etter at de er begynt på ungdomsskolen, kommer de igjen etter konfirmasjonstiden?

Å bli værende hos Kristus er ikke et individuelt prosjekt. Det har med tilhørighet til Kristus uttrykt i menighetens fellesskap. Bygger vi en dåpsopplæring som har nok fokus på helhet og sammenheng forankret i lokalmenigheten? Det er ikke til å unngå at dette spørsmålet får en kvantitativ dimensjon i en folkekirke som dør per ca 80 % av de fødte hvert år.

Kirken har alltid hatt et kall til å lære de dømte å følge Kristus. Under ulike vilkår har kirken og lokalmenigheten søkt å realisere oppdraget. Det spesielle for Den norske kirke er at oppgaven skal virkelig gjøres innen en stats- og folkekirketradisjon som utfolder seg i en sosio-kulturell rammesituasjon preget av kulturell og religiøs pluralisme. Premissene for etableringen av stats- og folkekirketradisjonen er falt bort. Kan en da ha bærekraft til å nå alle de dømte med en oppfølgende dåpsopplæring?

Kjernepraksiser og menighetsutvikling

Noen kommentarer til evaluering av forsøksfasen av trosopplæringsreformen

AV ERLING BIRKEDAL, FORSKER VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Evalueringsrapporten fra forsøksfasen av trosopplæringen i Den norske kirke aktualiserer mange tema som krever videre drøfting. Jeg skal her peke på to ulike aspekter som i utgangspunktet kan virke motstridende, men som jeg mener kan kombineres:

- konsentrasjon og felles praksis som strategi - kjernepraksiser
- trosopplæring som del av en større helhet - menighetsutvikling

Kjernepraksiser

Den første femårige forsøksfasen har valgt en strategi med utgangspunkt i den lokale menighet, ved at en har gitt midler og veiledning på grunnlag av menighetens eget engasjement og prioriteringer. Evalueringsrapporten peker på at en ved en slik modell har fått en begrensning i erfaringsgrunnlaget for forsøket. En har ikke fått mulighet til å prøve ut bestemte arbeidsformer, planer eller opplegg for forskjellige aldersgrupper. Ifølge evalueringsrapporten har det her vært en sammenblanding av forsøks- og reformlogikk. Når en leser de premisser som er lagt i forarbeidene til reformen, er det imidlertid forståelig at det er blitt slik.

Jeg vil peke på en annen svakhet ved at en har valgt en ensidig lokal tilnærming. Ved en variabel trosopplæring i ulike menigheter, uten noen faste arbeidsformer eller tiltak en skal ha

med, er det vanskelig for folk flest å få tydelige bilder av hva som er kirkens trosopplæring. Det har blant annet ikke vært mulig å gi en bred offentlig informasjon om hvordan trosopplæringen foregår, eller hvilke tiltak en kan forvente i de ulike aldersgrupper. Det som er fast, og felles over hele landet, er selve dåpshandlingen og konfirmasjonstiden med påfølgende konfirmasjon. Når en ser trosopplæring i et lengdeperspektiv, kan en spørre om ikke oppslutning kan forstås ut fra at det har vært noen faste nasjonale ordninger. Grunnen til at deltakelse i den kirkelige konfirmasjon er relativt høy, kan forstås på grunnlag av at folk flest har erfaringer og forestillinger om hva dette er, og ikke minst forventinger til deltakelse.

Så langt i trosopplæringsreformen har det ikke blitt introdusert nye arbeidsformer eller tiltak som har gitt folk nye tydelige forestillinger eller forventinger om hva eller hvordan opplæringen i menighetene vil være. Det er for eksempel ikke gitt noen klare forestillinger om hva en som foreldre kan forvente fra kirken når barnet er 6-år. Utredningen som lå til grunn for reformen (NOU 2000:26) foreslo imidlertid en relativt omfattende dåpsskole fra 6-årsalderen, med til sammen ca 150 timer. Det er imidlertid ikke omfattende når en ser det i relasjon til den nedbygging av kristendomsundervisning som har foregått i skolen de siste 10-årene. Det har

vært gjort spredte lokale forsøk på dåpsskole for 6-åringer, men noen nasjonal satsning har det ikke blitt. Ville det ikke være en god strategi å sette inn en offensiv i systematisk opplæring i den alderen barn erfaringsmessig er motiverte for deltakelse og læring? En nasjonal satsing på en bestemt aldersgruppe og en bestemt arbeidsform vil da også gjøre det mulig å bli synlig i landskapet. Barn og foreldre som er usikre på om de skal delta i kirkens opplæring kan ved en slik felles praksis også få støtte gjennom det sosiale samspillet med de mange andre. En kan si til seg selv, og andre: "Det er visst slik en gjør det når en er døpt i Den norske kirke. Vi vil være med på det som er vanlig." Det er vanskelig for foreldre flest å oppdage slike felles praksiser i dag - bortsett fra konfirmasjonstiden. Jeg utfordrer kirken til å gjennomtenke og innarbeide noen kjernepraksiser som på lang sikt kan danne forutsigbarhet i menigheter, og gode forventninger hos barn og foreldre.

Menighetsutvikling

Jeg tror en satsing på noen kjernepraksiser kan kombineres med stor grad av fleksibilitet og kontekstuell undervisning. Ingen menigheter er like; derfor må den praktiske utforming også være ulik. Den enkelte menighet kan heller ikke arbeide bare på grunnlag av plan for trosopplæring. En skal også forholde seg til plan for diakoni, kirkemusikk, gudstjeneste og andre sentralkirkelige føringer. I tillegg må en forholde seg til alle gode tradisjoner knyttet til organisasjoner og lokal kultur. I en slik situasjon er det behov for å søke helhet og sammenheng. En må spørre hva som er kirkens oppdrag på sitt sted, og hvordan en best kan fremme sine mål her. Samtidig som en skal tenke konkret må en tenke vidt og helhetlig.

Dette kan for eksempel skje ved at en inkluderer alle gode tiltak i én felles lokal plan, samtidig som en har fokus på målet og retning for virksomheten. Det er en jobb i seg selv å klare å organisere og beskrive de ulike mål og tiltak i en felles plan. Men det vil skape oversikt og gi mulighet for at alle som arbeidet på ett område kan se sin del i sammenheng med helheten. Dette kan danne grunnlag for en felles utviklingsprosess.

Men en helhetlig plan skaper ikke liv og utvikling eller endring i seg selv. Menigheten og den lokale kirke vil nødvendigvis være i endring. Det skjer blant annet endring ved at ytre rammebetingelser blir forandret og ved at det kommer nye personer inn i stab og frivillig medarbeiderskap. Når en for eksempel får nye økonomiske midler og nye medarbeidere i trosopplæringsreformen krever det en endring. En utvidelse av virksomheten på ett område gjør også noe med helheten. Endring vil skje, men spørsmålet er mer om endringene skjer alene som resultat av endrede rammebetingelser og initiativ fra enkeltpersoner, eller om det er resultat av en styrt og ønskelig prosess i menigheten som helhet.

Trosopplæringsreformen gir en mulighet til å tenke helhet, og å legge til rette for en styrt utviklingsprosess for hele menigheten. En kan se på trosopplæring i lys av det totale oppdraget med det å være kirke. En kan i tenkningen om trosopplæring integrere intensjoner og mål også fra plan for diakoni, kirkemusikk og gudstjeneste. Opplæring av barn og unge dreier seg om å være nær det enkelte menneske i deres utvikling og trosvandring, og gi dem hjelp til å tolke sitt liv i lys av evangeliet. Denne virksomheten bør da også analyseres og drøftes innen rammen av et systematisk arbeid med menighetsutvikling. En slikt arbeid innebærer at en kritisk spør om de ulike tiltak støtter opp om menighetens oppdrag om å være kirke på det stedet en bor.

SØNDAGSTEKSTEN

Tore Skjæveland, Ingvild Helene Mydske Fallegård og Dag Øivind Østereng

Julekvelden

24. desember 2008

Preiketekst: Lukas 2,1-14

Mika 5,1-4a.

Stick to the story!

Juleevangeliet er ei fantastisk historie som år etter år dreg store flokkar til kyrkja. Folk vert ikkje lei av å høyra det, så på julekvelden er det den historia som må få tala til oss. Difor har det forundra meg at prestar føler behov for å dra inn andre forteljingar for å forklara juleforteljinga. Resultat er at juleevangeliet vert lese, men det er den andre forteljinga som får hovudrolla i preika.

Når det gjeld forkynninga på julekvelden, kjem eg på to impulsar som har påverka meg. Det eine er det som vart sagt om ein prest: "Det var no ikkje alltid at preikene hans var så jordnære, men på julaften, då lukta det stall i kyrkja når han preikte." Ein prest som klarar å mala juleevangeliet så folk kan sjå det for seg og fornemme lukta, er eit ideal for meg. Det neste er eit lesarinnlegg om at Jesus held på å tapa for julenissen. Forfattaren meinte at det var avdi handelsstanden og reklamen alltid har med nissen, men i kyrkja hadde ein ikkje same tydelege formidlinga av forteljinga om stallen og krybba og Jesusbarnet. Så difor har målet for meg vore å la juleforteljinga koma til orde i all sin konkrete og biletrike herlegdom.

For dette er forteljinga om inkarnasjonen. Inkarnasjon er, for å låna ord frå fyrstedagens tekst, at ordet vert kjøtt, det abstrakte ordet vert konkret kjøtt, og at Gud vert menneske slik at det går an å sjå konkret hans herlegdom. Det er viktig at det òg vert konkret for folk og ikkje ei abstrakt forteljing. Faren ved å bringa inn

andre forteljingar som skal forklara, er at ein abstraherer juleevangeliet så det ikkje vert hovudbodskapen, og gjer det til ein illustrasjon som ein drar lærepunkt ut av, i staden for å dra tilhøyraren inn i sjølve forteljinga. Ein gjer det til ein abstraksjon og dermed bommar ein på det uhøyrte konkrete i inkarnasjonen.

Teksten

Vers 1-5 er innleiinga. Her er den vesle forteljinga om Josef og Maria fletta inn i den store historieforteljinga om politiske tilhøve og keisarleg skatteinnkrevjing. Innleiinga er ei heilt anna enn eventyret sitt "det var ein gong", for "det hende", og det er knytt til tid (litt upresist, jamfør tillegget bak i Bibelen) og stad. Manntallet spelar ei viktig rolle for å setja historia i gang og plassera Jesus fødsel inn i den allmenne historia. Keisaren sine planar vert bruka som ein reiskap i Guds enno større planar. Samtidig vert fødselen sett inn i Israels historie og løfter ved at Betlehem vert omtala som Davids by. Det var ikkje romersk skikk at folk måtte registrera seg der slekta kom ifrå, for dei var berre interessert i å skattleggja eigedom, men dersom ein hadde eigedom i eit anna distrikt enn der ein budde, måtte ein dra dit for å bli registrert. Difor tyder det at Josef hadde eigedom i Betlehem. For Lukas derimot var poenget slektskapen, at Josef hørte til Davids hus og ætt, for det knyter fødselen til løfta og David-tradisjonen. Jamfør leseteksten frå Mika 5,1-4a.

Dermed er det to lange linjer som styrer Maria til Betlehem som stad for fødselen. Langt vekke i avstand gjev ein keisar ein befaling og langt vekke i tid var det ein profeti, Gud løfte til Israel, knytt til Davidsætta og Davidsbyen.

Vers 6-7 omtalar fødselen i enkle ordelag utan nokon skildring, men framhever detaljar som krybba og at det ikkje var husrom eller plass i herberget, for dette er viktige teikn, jfr. VI2.

Vers 8: Gjetarane vert ofte skildra som nedst på rangstigen, som dei minste i samfunnet. Det stemmer nok ut frå det me veit om dei sosiale forhold. Dei var blant dei som måtte arbeida på sabbaten, noko som merka dei i det jødiske samfunnet. Samtidig vert gjetaren positivt omtala i NT. GT framhever at David var gjetar og Salme 23 har ikkje spor av nedvurdering av gjetaren, tvert imot, når det vert bruka om Gud. Båe desse aspekta kling nok med, men er ikkje eit uttalt poeng i teksten. Poenget er at julebodskapen vart forkynt for vanlege menneske i dei låge sosiale lag, heller enn for ei utstytt gruppe.

Det som vert sagt om gjetarane er at dei var i same område, dei var i nærleiken, dei var nær. Det har to konsekvensar: Dei fekk høyra englebodskapen; englane var nær Gud som vart menneske, og dei kunne sjekka teiknet som engelen gav dei.

Vers 9-14: Englane vart grundig omtala i fjor, så eg skal ikkje seia mykje om dei, men heller reflektera over kva slags bodskap dei kom med. Engelen sine ord er ikkje til informasjon, men til handling. Meininga er at gjetarane skal kom til tru på bodskapen og så handla. Gjetarane får eit teikn, akkurat som ved openberringar i GT (Jes 37, 30 og 38,7). Dei får to kjenneteikn slik at dei kan finna barnet i noko så uvanleg som ei krybbe. Meininga med det er ikkje berre å identifisera barnet, men òg å stadfesta englebodskapen og bevisa at kunningeringa av Messias er sann.

Englesongen er ein proklamasjon av resultatet av Jesu fødsel meir enn ei hymne adressert til Guds. Resultatet av at Jesus er fødd, og han er ein frelsar for heile folket er at Gud vert æra, og at frelsegåvene vert gjeve til menneska. Fred er her meir enn fráveret av strid; det representerar heile summen av velsigning og frelsegåver som er knytt til at Messias kjem. Han gjev oss ein ny tilstand av fred mellom Gud og menneska. Guds haldning til menneska vert understreka i siste linje: "blant menneske som Gud har glede i"; Gud ser med velvilje på menneska.

Julepreika

Sjølv om teksten nettopp er lesen vil eg starta med å gjenfortelja og utbrodera for å dra folk inn i forteljinga og prøva å mala julebodskapen. Eg vil gje folk heile forteljinga kvart år, men med vekt på eit aspekt, i tiltru til at juleevangeliet stadig har noko nytt å gje oss. I år vil eg prøva om eg kan bruka stikkorda nær og fjern. I min Bibel står det: "Det var nokre gjetarar der i nærleiken" det er i den nye omsetjinga blitt til "der i området", men saka er den same. Dei var nær.

Kva innebar det å vera nær underet, inkarnasjonen då Gud vart menneske og bunden av geografien? Dei fekk den gode bodskapen fordi dei var nær. Utan at dei visste det, var dei nær eit stort under. Englane kom til dei og forkynte så dei kom til tru. Engelen sin bodskap er enkel i sine to deler: Det svimlande store: ein frelsar for alle folk, og det nære og konkrete: krybbe og barn som er sveipt. Dette er ikkje ein abstrakt bodskap for dei, for det er noko som er så nær at dei kan finna det. Gjetarane kan faktisk reisa seg og gå for å finna barnet. Det er ein bodskap til handling, ikkje til orientering.

Her vil eg prøva å dra tilhøyraren inn i forteljinga: Julebodskapen er den same til oss: Det svimlande store og det konkrete nære. Langt vekke i avstand frå Betlehem, langt vekke i tid frå englesongen handlar det om at Gud er komen nær: Me og er nær Guds store frelseunder. Me og kan handla når me høyrer bodskapen. Gjetarane handla då dei høyrte bodskapen. Vår handling er annleis, det er ein annan måte å møta Jesus på i dag, men det er same Jesus. Jesus møter oss gjennom forkynninga og me kan ta imot han når me trur at "frelsar for alle folk" gjeld oss.

Gudstenesta

Det folk vil ha er "same procedure as every year, prest"! Salmar, musikk, juleevangelium og juletre skal gje julestemning. Målet for gudstenesta frå vår side må vera at julestemninga er prega av at både born og vaksne, einslege og familiar, har fått "bod om ei stor glede, ei glede for heile folket".

TORE SKJÆVELAND
Seksjonsleiar for kyrkjefag,
Bjørgvin bispedøme

Julenatt/ottesang

24.-25. desember 2008

* T Åp 21,1-7

Silent night, holy night...

Tradisjonen for julenattsmesse i Den Norske Kirke er ikke så sterk og utbredt, etter hva jeg vet. Den romerske kirke er en sterk bærer av denne nattens vakre gudstjeneste, og mange av oss er kanskje mer vant til å se denne messen på TV enn å selv gå utenfor døren midnattstid julaften for å gå til kirke. Men noen steder i landet vårt lever tradisjonen, og det er sikkert mange mennesker over det ganske land som kunne tenke seg en slik gudstjenesterfaring, LIVE... Det samme gjelder vel også medottesangen; jeg har aldri gått til gudstjeneste tidlig juledag morgen, men vet at det tilbudet også fins i kirker rundt omkring i landet.

Det er noe med den natten ... julenatt, og for så vidt også de andre nettene, nyttårsnatten, påskesnatten. Her står tradisjonene for å samles i kirkerommet sterkere, også i våre kirker i Norge.

Andre steder i verden er julenattsmesse en sterkere tradisjon. Jeg tenker både på de katolske, ortodokse og de ulike protestantiske kirker. Alle som har vært i Jerusalem, kan se for seg julenatten der, i de gamle trange gatene, med massive kirker og sang som ljoer fra de tykke steinveggene, under jorden. Og Betlehem, i fødselskirken, etter å ha bøyd hodet og rygg for å komme inn i de hellige rom. Sangen, lysene, duften av røkelse, alle sanser blir satt i gang for å ta imot budskapet om at Gud er født på jorden. Og her feires det til og med flere netter, siden de ulike kirkene ikke har samme dato for sin julefeiring.

Vi trenger heller ikke bli så eksotiske. I vår egen kirke i utlandet, Sjømannskirken, er det mange steder tradisjon for julenattsmesse. Slik avslutter mange av kirkene sitt julaftensarrangement, med gudstjeneste i kirkerommet.

Jeg befinner meg for tiden i den svenske kirke, i Sverige, og her er det en sterk tradisjon for både netter og tidlige morgener. I lokalmenigheten her i Torslanda, 2 mil fra Göteborg sentrum, skal det feires både midnattsmesse julaften og juleotte juledagsmorgen. I arbeidet

med å skrive denne teksten har jeg derfor sett litt på tradisjoner og liturgier fra Sverige.

Julenatt

Til Julenattsmessen brukes i Norge liturgien for høymessen, med fullt gloria og med egen prefasjonstekst "...han som i denne hellige natt ble menneske..." og fra gudstjenesteboken er det de eneste direktivene til denne gudstjenesten.

Det jeg har sett på av liturgi i Sverige for denne messen, er bygd på samme tanke, nemlig høymessen, men her er det gjort noen flere endringer. Her lokalt i Torslanda er prekenen denne natt en skriftemålspreken, og den følges av en "överlåtelsesbön", altså en overgivelsesbønn, som leses høyt av alle. Den lyder slik, i min oversettelse:

Du som ville mitt liv
 Og har skapt meg etter din vilje
 Du kjenner hele meg
 Du har omsorg for meg
 For det svake like mye som det sterke
 For det syke like mye som det friske

Derfor overgir jeg meg til deg
 Uten frykt og forbehold
 Fyll meg med det gode fra deg
 Slik at jeg blir til velsignelse
 Jeg priser din visdom
 du som tar til deg det svake og skadde
 Og legger din skatt i leirkar

Bønnen følges av stillhet og tid for personlig bekjennelse, før presten leser tilgivelsens ord over menigheten.

Juleotte

Juleotten, da går mine tanker til sangteksten "I den stille klare morgen, som når dagen travlest er... Jeg vil lytte etter lyden av hans trinn... Se han kommer! Jesus kommer!" Den har ikke med julen å gjøre, juledagsmorgen er vel en av de minst travle morgener vi har, men teksten er vakker. Jesus kommer og jeg vil lytte etter lyden av hans trinn.

Den svenske juleotte gudstjenesten begynner med veksellesning mellom prest og menighet: P: Se, jeg bærer bud om en stor glede. Halleluja.

M: En glede for hele folket. Halleluja.

P: For i dag er en Frelser oss født. Halleluja.

M: Han er Kristus, Herren. Halleluja.

P: Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd

M: som det var i begynnelsen så nå og alltid og i all evighet. Amen.

Prekentakker:

Silent night, holy night.

Det er noe med den natten, denne stille klare morgen. Min ærligste tanke er at disse to gudstjenestene ikke bør inneholde så mye tradisjonell forkynnelse, i betydningen preken, ord fra presten. Vi har hørt det meste før. Vi er så fylt opp av ord. Det er natt, eller tidlig morgen; vi er trøtte og fulle av ord, gaver, tanker, lengsler, sorg eller glede. Høytiden setter så mye i gang i oss, det handler om relasjoner, slekt og familie. Der kan det finnes så mye godt og så mye sårt.

Natten og morgenstunden er ikke ordenes tid; det er stillhetens tid. Vi lengter etter stillhet, de fleste av oss. Selv den mest ensomme kan lengte etter stillhet. Meningsfull stillhet, "ikke-vond-stillhet", stillhet som fylles av Gud, av kirkerom, av lys. Stillhet som følges av julens evangelium. Stillhet som åpner opp og fyller på.

Evangeliet bør kanskje brytes opp i sin lesning denne natten eller morgenen. Vi har jo hørt det før. Leses det setning for setning, eller helst avsnitt for avsnitt med stillhet mellom, gir ordene nytt liv. Stillheten får en retning, ordene får tid til å leve. Ordene skal jo reise helt fra Betlehem til Bergen, til Trondheim, til Oslo.... til San Francisco og Spania.

Ordene skal reise fra Gud til menneskene.

Den samme reisen Jesus gjorde julenatt.

Jeg vil dele en inndeling jeg har brukt og spe på med noen tanker som har fått følge meg i forkynnelsen julaften, med temaer jeg har vektlagt, men som sagt, jeg syns stillheten skal få råde i kirkerommet denne natt/morgen.

Vers 1-5 - og har lagt vekt på de aller siste ordene "sammen med Maria, sin trolovede, som ventet barn" - det er det alt handler om. Barnet. Tenk om vi kunne skape like mye forventning rundt Jesu fødsel som to som venter barn i dag!

V 6-7 igjen den siste setningen "for det var ikke plass til dem i herberget". Å oppleve at det

ikke er plass... å være utenfor, å være alene

V 8-12 med vekt på gjeterens plass i samfunnet, i den nedre del av rangstigen. Det var de som fikk budskapet først!

V 13-14 Hører du lovsangen lyde? Den himmelske lovsangen? Det må ha vært den vakreste sang som noen gang er sunget på jorden...

V 15-16 Den hellige familie. Avbildet på ikoner, på glassmalerier, i kunst og i menneskers hjerter. Dagens familier kan se annerledes ut. Guds familie er ikke et glansbilde; det er virkelige mennesker i ulike livs og familie situasjoner.

V 17-19 igjen den siste setningen "Maria gjemte alt dette i sitt hjerte og grunnet på det". Noen fortalte det videre med en gang; Maria grunnet på det...

V 20.

Velsignet julehøytid!

**INGVILD HELENE
MYDSKE FALLEGÅRD**
Komminister i Torslanda

Juledag

9. november 2008

Lesetekster Amos 4,6-8.12-13. 1 Tess 5,1-5.

Evangelietekst Lukas 17,20-30

Gledens høytid - lovet være hans navn

"Jauchzet, frohlocket, auf, preiset die Tage, Rühmet, was heute der Höchste getan." Med disse ordene slår Johann Sebastian Bach an tonen i sitt juleoratorium, men før ordene kommer, har han alt slått an tonen med pauker, fløyter, strykere og trompeter. Her løftes lovsangen opp til den reneste glede. Og det er poenget her, nemlig at det er gleden som skal fylle kirkehuset, gudstjenesten og menigheten juledag. En glede for alt folket. En glede over inkarnasjonens mysterium. En høytidelig og høytidsstemt glede som løfter oss, ikke bare ut av hverdagen (og inn i klisjeenes "gledelig jul"), men fører oss inn i sfæren av Guds nærvær i vår verden. Jesu komme minner oss om den vedvarende gleden som skal finnes i Kristi kirke, og som Paulus senere minner menigheten i Filippi om når hans skriver: *"Gled dere i Herren alltid. Herren er nær."* Julegleden er gleden som har kommet for å bli. Derfor fortsetter også Bach med ordene: *"Lasset das Zagen, verbannet die Klage, Stimmet voll Jauchzen und Fröhlichkeit an! Dienet dem Höchsten mit herrlichen Chören, Laßt uns den Namen des Herrschers verehren!"*

Siste ledd av siste setningen hos Bach blir også mitt innsteg til denne tekstgjennomgangen: *"Laßt uns den Namen des Herrschers verehren!"* Ikke bare samstemmer dette med julenattens store gloria-kor, men det sier også noe om barnet. Det lille barnet, hvis navn skal stå i sentrum i denne gudstjenesten, er himmelens og jordens hersker. Prekenen skal føye seg inn i oppgaven med *"den Namen des Herrschers verehren!"*

Prologen

Johannes-prologen er en hymnisk tekst som den siste oversettelsen til Bibelselskapet fint får fram med tekstbildet. Og som en tekst med poetisk klang strekker ordene seg mot språkets yttergrense, og for denne teksten sin del lenger enn språkets bæreevne. Få, om overhodet noen, tekster i bibelen gir oss den samme opplevelsen av å ville si det utsigelige som denne. Det er som om vi fornermer at det mysteriet

som Johannes skriver om er en apofatisk sannhet som han allikevel, på tross av det, er villig til å sette ord på. Få tekster i bibelen gir meg personlig bedre nærkontakt med troen på at bibelen er guddommelig inspirert tekst som nettopp Johannes-prologen.

Til forberedelse av prekenen hører det med en repetisjon av Logos-begrepet. Dette må ligge som et råmateriale i prekenarbeidet, noe som predikanten har oversikt over, selv om ikke alt på langt nær kommer direkte til uttrykk i prekenen. Det vil føre for langt å gå inn på temaet her, men jeg vil henvisne til Bjarne Skard sin bok "Inkarnasjonen" s. 57-71. Enhver bør med jevne mellomrom også ta seg tid til å studere Oskar Skarsaune sin bok med samme navn. Det er en svært god forberedelse til juledagens tekst.

Exordium

Exordium (innledningen) hører på en særlig måte til høytidsdagens preken som en utvidet innledning til høytidsverset, evangelielesningen og selve prekenen. Innledningen kan gjerne være kort, men til høytidsdagens prekener kan *exordium* også være noe lenger, mer som et særskilt homiletisk *preludium* til prekenen. Uansett lengde er det et generelt råd til denne innledningen at den holder seg i høystemt prosa og tar vare på dagens karakter av høytid og fest, og slik bygger opp mot det høydepunktet som lesingen av evangelieteksten er. Det er lov å ta fram de store ordene og balansere på grensen til det pompøse, men man må ikke falle over i overspent overdrivelse. Ordene skal være i fin høystemt balanse. Det er derfor viktig å arbeide grundig med prekenspråket denne dagen.

Johannes-prologen taler om Logos/Ordet. Mitt forslag til *exordium* denne julen handler om å bygge opp forventningen mot Johannes sin omtale av Jesus som Logos. En måte å gjøre det på er å se tilbake på gammeltestamentlige navn og titler som i sitt innhold sikter mot Kristus. Fra GT har vi en lang rekke av slike profetiske navn og titler på den kommende frelsesskikkelsen. Jeg vil derfor legge opp til et *exordium* som er noe lenger. Og spørsmålet som reises høytidelig og med hele den gammeltestamentlige forventning er dette: Hva skal barnet hete? Eller: Hva er navnet? - Og svaret kommer i

form av et preludium til prekenen som virvler opp en rekke betegnelser fra GT som sikter mot Kristus. De følgende navn og titler er ment som noen utvalgte eksempler det er mulig å spille på til innledning.

- Davids sønn
- Immanuel
- Isais rotskudd
- Spire
- Klippen
- Hyrden
- Morgenrøden
- Underfull rådgiver
- Veldig Gud
- Evig far
- Fredsfyrste
- Menneskesønn
- Visdommen
- Herren
- Konge
- Prest
- Messias

Som avslutning på innledningen vil jeg vende blikket mot NT og spørre etter evangelisten Johannes sitt bidrag til denne store navne-rekken. Når rekken av gammeltestamentlige bidragsytere har sagt sitt, hva kaller så Johannes barnet? - Og svaret gis: Han skal kalles for Logos/Ordet. I dette er det skapt en forventning som gir lydhørhet for evangeliesningen og deretter må prekenen svare på spørsmålet: Hvem er Logos/Ordet?

Preken

Når høytidsverset er sunget og evangelieteksten er lest, må prekenen - slik jeg nå har lagt opp til - bli videreført langs samme linje, nemlig med fokus på Logos-navnet. Menigheten må få en homiletisk proklamasjon av Logos-kristologien i form av de svimlende perspektivene som Johannes-prologen trekker opp. Prekenen må selv lete seg fram til ord for de samme svimlende perspektivene. Dette skjer best i tett omgang med teksten selv.

Det første perspektivet er at Logos er og var fra begynnelsen. Hvor kommer Logos fra? Hvor er hans opphav? Han var i begynnelsen! Han var i opphavet! Johannes griper med dette bakenfor alle de gammeltestamentlige ord og titler og går til opphavet/begynnelsen der Logos/Ordet var. Her går det an å dvele rolig og

ettertenksomt over hvert enkelt ord i første vers. Både preposisjonen "i", substantivet "begynnelsen", verbet "var" og egennavnet "Ordet" bærer i seg en meningsfylde som predikanten skylder å løfte fram.

I, ved og gjennom han som er begynnelsen skapte Gud verden (1Mos 1,1). Og i, ved og gjennom begynnelsen (alle tings opphav) er Logos virksom. Her er vi tett på det som Johannes-prologen fortsetter med, nemlig at alle ting har sitt opphav i Ham, "...og uten ham er ingen ting blitt til av alt det som er til." Dette perspektivet kommer så tilbake i bibelens siste kapittel med to nye navn/betegnelser på Kristus, nemlig Alfa og Omega.

Med dette som perspektivspregende hyllest og bakgrunn til barnet i krybben, slår det ned i oss at Johannes skriver: "Og Ordet/Logos ble menneske/kjød og tok bolig iblant oss!" Logos blir født som menneske på en bestemt tid, på et bestemt sted (Betlehem), av en bestemt kvinne (Maria), til et bestemt formål (å frelse). Vi ser i Jesusbarnet en hendelse i inkarnasjonen som sprenger alle forestillinger om Gud. Den transcendente, uskapte, allmektige, evige stiger ned og blir immanent nærværende, skapning, og selv om han ikke gir fra seg sin guddom, så er han som menneskebarn avmektig overgitt til Marias omsorg og født inn i tid og rom.

Det må være lov å spille på alle de strengene som er mulig fra kirkehistorien for å løfte fram mysteriet som her finner sted, og ett av de gode ord å trekke fram fra latinen er "*finitum capax infinitum*" (det endelige rommer det uendelige). Den evige Gud ligger som avmektig skapning i Marias armer. Og barnet skal tilbes av konger og hyrder med alle sine navn og titler, slik de ble ført fram i innledningen. Prekenens hensikt med å løfte fram bibelens navn og tittelgalleri er å la alt sammen samle seg i stallen, i krybben, i Marias favn. Jesusbarnet skal suge til seg all oppmerksomhet som det mysteriet det er at Gud er blitt menneske.

Denne prekenen må slutte i det som for mange blir det appliserte evangelium i denne teksten, nemlig vers 12. "*Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn.*" Her nevnes troen på navnet som gjenstand for frelse. Ved å tro på navnet blir man Guds barn. Gjennom exordium, evangelietekst og preken skal menigheten ha kom-

met dit at *navnet* (alt det som forteller oss hvem barnet er) blir gjenstand for tro. Han er Davids sønn, Immanuel, Isaïes rotskudd, Visdommen, Klippen, Logos etc. Og denne troen blir den sanne kilde til julens glede.

Til gudstjenesten

Jeg kunne sagt mye om gudstjenesten, men vil nøye meg med noen enkle oppfordringer.

1. Utvidet gloria

For det første en oppfordring til å bruke festtidens melodier og fremfør alt utvidet gloria (gjerne Lovsang II i gudstjenesteboka).

2. Nikenum

For det andre en oppfordring til å bruke Nike-num. Om ikke menigheten er vant til Nike-num, så bør den likevel brukes på høytidsdagene, helst synges, men om det virker for krevende, bør den leses i kor. Ikke minst på grunn av Nikenum sin utfyllende kristologi bør den brukes juledag. Nikenum får fram mange sider av det som prekenen kan spille på.

3. Nattverd

Det spørsmålet som menighetene i Den norske kirke praktiserer ulikt, er spørsmålet om nattverd i juledagsgudstjenesten. Noen menigheter sløyfer nattverden for at flere skal kjenne seg hjemme og inkludert i gudstjenesten; julen er for alle. Det er alltid en prisverdig tanke å tenke på folk, men det fremstår for meg som helt absurd å skulle feire inkarnasjonens høytid og en av kirkeårets store høytider uten nattverd. Derfor er min tredje og siste oppfordring: Dere

som ikke har tradisjon for å feire nattverd på juledag, gjør det i år - og i årene heretter! Begrunnelse: *"Alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn!"* Og tror man på inkarnasjonen at den uendelige Kristus kan rommes i det endelige (her: i brød og vin), da er man rede til å ta imot nattverden.

Forslag til salmeseddel

Inngangssalme

49 Å, kom nå med lovsang

Bibelsk salme

916 Et barn, et barn er oss født eller hovedsalme

29 Et barn er født i Betlehem

Før preken

I v.I-2 Folkefrelsar, til oss kom

Høytidsvers

47 En frelser er oss født i dag

Trosbekjennelsen

945 Nikenum

Salme før nattverd

31 Jeg synger julekvad

Salme under nattverd

45 Mitt hjerte alltid vanker

56 Deilig er jorden

Slutningssalme

72 Bryt ut i sang

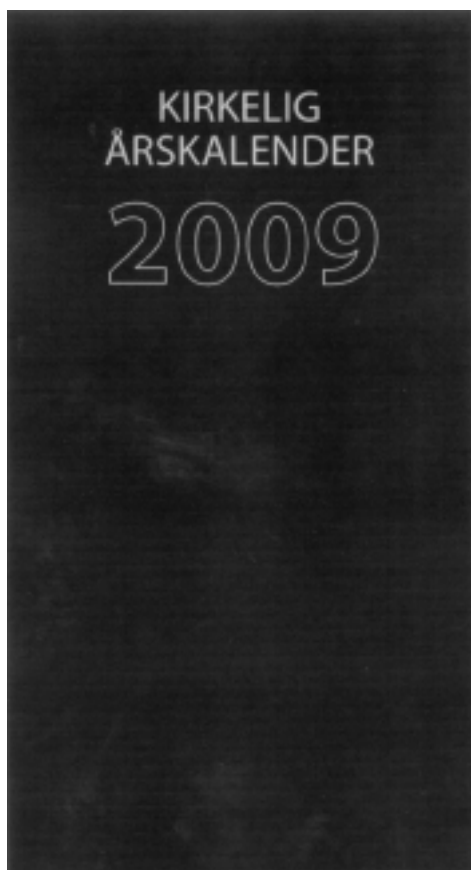
DAG ØVIND ØSTERENG

Sokneprest i Ulvik

NÅ ER KALENDEREN KOMMET!

Kirkelig årskalender 2009

- Søndagen som den første dagen i uken
- Kirkeårstekster og merkedager
- Adresser til hele kirke-Norge
- Skreddersydd til kirkelige medarbeidere
- Skjema for menighetens årsstatistikk

Kr 128,-

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Stavanger bispedøme

Disse har søkt embetet som prost i Jæren prosti i Stavanger bispedøme. Det er 9 søkjarar til embetet. Alsaker, Øyvind Skjefrås, Sjølvstendig næringsdrivande, Sola, f. 1966

Berge, Arne, Avdelingsleiar ved Stavanger bispedømekontor, Bryne, f. 1956

KVINNE, f. 1967

Moe, Atle, Prostiprest i Stavanger bispedøme, Stavanger, f. 1952

Tjemsland, Kjell Børge, Misjonskonsulent i Stavanger bispedøme, Sandnes, f. 1953

Undheim, Dag Harald, Rektor Bogafjell barne- og ungdomsskole, Ålgård, f. 1955

Ølberg, Lars Bernhardt, Sokneprest i Odda (vikar), Odda, f. 1949

Ådneram, Karsten, Sokneprest i Hafrsfjord, Ålgård, f. 1945

Aarsland, Jon, Dagleig leiar/familieterapeut ved Familievernkontoret i Egersund, Egersund, f. 1961

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 01.09. 2008 foretatt følgende tilsetting:

- Trond Gunnar Günther som sokneprest i Sarpsborg prosti med tjenestested Skjeberg sokn

Vi har mottatt bekreftelse på at han tar imot stillingen.

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Ledig stilling som sokneprest i Lier prosti med tjenestested Tranby sokn, og Frogner, Sylling og Sjøstad sokn som utvidet tjenesteområde.

Tranby sokn teller vel 8000 mennesker hvorav 6775 er medlemmer av DnK. 1/4 av befolkningen bor på Lierskogen. Tranby utgjør sammen med Frogner, Sjøstad og Sylling menigheter Lier kommune. Industri, service, jordbruk og skogbruk er det viktigste næringsgrunnlaget. Tranby grenser mot Asker i øst. Avstanden til Oslo er 35 km. Avstanden til Drammen sentrum i vest er 15 km. Bussforbindelsene til Oslo og Drammen er gode.

Tranby sokn har to kirker. Tranby kirke er fra 1855 og ligger på et gammelt kirkested. Kirkegården ble nylig utvidet, og det ble da bygget et utendørs amfi ved siden av kirken til bruk ved friluftsgudstjenester og konserter. Rett ved Tranby kirke ligger Tranby menighetshus som er et godt og stort menighetshus med diverse saler og rom og kontorer til de ansatte. Lierskogen kirke er fra 1937. Ved siden av kirkerommet er det en liten menighetssal og kjøkken.

I 2007 var det i Tranby sokn 58 dåp, 14 vielser og 46 bisettelser/begravelser. I Tranby kirke er det gudstjenester tre av fire søndager og alle høytidsdager. I Lierskogen kirke holdes gudstjeneste en gang i måneden. Kirkesøkningen i Tranby er rimelig god, med et gjennomsnittsbesøk på 130. En spennende nyskaping er T2 gudstjenestene en gang i måneden for og av aldersgruppen unge voksne.

Den som tilsettes i stillingen vil få Tranby sokn som tjenestested, Frogner, Sylling og Sjøstad sokn som utvidet tjenesteområde og Lier prosti som tjenestedistrikt. Han/hun har sete i Tranby menighetsråd. Soknepresten har tjenesteukefri og helgefri en gang pr mnd. Han/hun har sammen med alle prestene i Lier prosti beredskapsvakt hver tiende uke som godtgjøres etter faste satser. Soknepresten utveksler noen tjenester med prestene i Frogner, Sylling og Sjøstad sokn.

Det er 4 barneskoler, 1 ungdomsskole og en rekke barnehager i soknet. Det er gode og levende tradisjoner for skolegudstjenester i forbindelse med høytidene. Barnehagene innbys til gudstjenester før jul. Kateket og prest samarbeider om alle disse gudstjenestene.

Soknepresten inngår i turnus for andakter på Liertun sykehjem og Hallingstادتunet, og har sete i diakoniutvalget.

Tranby menighet har en folkekirkelig profil, og er en aktiv menighet på mange måter. Det er for tiden 5 kor i menigheten (tre barnekor, Lier Ten Sing Kor med rundt 60 medlemmer, Kantori). Kantor sørger for at det ved siden av nevnte kor ofte deltar musikere og sangere i gudstjenesten eller på andre arrangementer. Ellers er det en aktivitetsklubb for barn, Tranby speidergruppe og søndagsmøter for familien en gang i måneden. Det finnes 4 misjonsforeninger og en samtale/bibelgruppe. Hver

fredag er det fredagskaffe i menighetshuset med vaffelserving. Diakoniutvalget arrangerer Åpent Hus en gang pr. måned. Frivillige arbeider for å skaffe inntekter til menighetshuset gjennom julemesse og loppemarked.

Kateketen er leder for konfirmantarbeidet. Soknepresten tar del i undervisningen. For 2008-2009 er det meldt inn 102 konfirmanter. Konfirmantarbeidet starter med leir i august og avsluttes med konfirmasjon i mai. Konfirmantene velger mellom følgende opplegg: Ten Sing, diakoni, speiding eller internasjonalt fokus. To årlige innsamlingsaksjoner (fasteksjonen/KN og menighetens Bangladesh-samarbeid/KFUK-M) og to eller tre Ung Messe hører med i opplegget. Kursing av unge ledere - spesielt innen Ten Sing - er en kontinuerlig viktig del i menigheten.

Tranby har hatt trosopplæringsprosjekt siden 2006, med prosjektleder i 50 % stilling. Prosjektlederen har ansvar for tiltak rundt 7-årsfasen, 9-årsfasen og 15-18-årsfasen, samt en medarbeiderbank. Prosjektet heter "Inn i hjertet - ut i verden", og flere av tiltakene har en internasjonal vinkling.

Tranby sokn er et utfordrende og spennende sted å arbeide. Menighetsrådet ønsker en prest som også har evner til å få kontakt med og tjenestegjøre blant barn og unge.

Staben består av sokneprest, kateket, prosjektleder, kantor, kirketjener og en stabssekretær som deltar på stabsmøtene. Staben har ukentlige stabsmøter og alle unntatt stabssekretær har kontor i Tranby menighetshus. De ansatte er med i hvert sitt utvalg under menighetsrådet (Barne- og ungdomsutvalg, Misjonsutvalg, Musikkutvalg, Trosopplæringsprosjekt og Diakoniutvalg). Forøvrig har seniorpresten i prostiet et medansvar for arbeidet på Lierskogen, hvor det for tiden er åpen kafé i kirkesalen for beboere på asylmottaket i nærheten. I høst startes det opp med babysang i kirken.

Det er små avstander i Tranby; fra ytterkant Lierskogen til grensa mot Sylling ca 18 km.

Det er boplikt til stillingen i nyinnkjøpt bolig som ligger sentralt på Tranby i et boligområde med gangavstand til skoler, butikker, buss med mer og kirke/menighetshus. Boligen ble bygget i 1982 og er oppusset i seinere år. Tomten er på ca. 800 kvm. Sokkeletasjen inneholder stor lagerplass/boder og romslig gara-

sjeplass. I 1.etasje er det hall, vaskerom, WC, 2 soverom, bad, stue og kjøkken. I 2 etasje er det gang/loftstue, 3 soverom, bod og bad. Det er stor terrasse og flere uteplasser, og det er flotte turmuligheter i nærområdet.

For bruk av bolig svares husleie etter fradagsregulativets bestemmelser.

Bokmål brukes i soknet. Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Tunsberg bispedømme gir sine medarbeidere tilbud om arbeidsveiledning (ABV) og det forventes at den som tilsettes er motivert for å gå i veiledning.

Stillingen lønnes i stillingskode 0930 - sokneprest, lønns penn 53-75 i Statens lønnsregulativ. Pensjonsinnskudd. Endelig lønnsfastsettelse ved egen prosedyre etter tilsetning.

Øvrige godtgøringar, rettigheter og forpliktelser som til enhver tid gjelder for presteskapet.

Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for stillingen kan bli fastsatt av bispedømmerådet etter gjeldende prosedyre.

Samlivsform kan bli vektlagt.

Søkeres navn vil normalt bli offentliggjort. Anmodning om å få sitt navn unntatt offentlighet, må begrunnes.

Opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til prosten i Lier Ellen Martha Blaasvør tlf. 92284822, evt. Tunsberg bispedømmekontor (tlf. 33 35 43 00)

Tilsetning skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder, og den som tilsettes, må rette seg etter

a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenestebolig og boligfradrag samt

b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og tjenestedistrikt.

Søknad m/ CV, relevante attester, vitnemål og referanser sendes Tunsberg bispedømmeråd, Håkon 5.s gt. 1, 3116 Tønsberg innen 21. november 2008.

Tunsberg bispedømme

2. gangs utlysning: Ledig stilling som sokneprest i Hallingdal prosti, med Hemsedal sokn som særskild tenestestad.

Er du glad i friluftsliv, fjell og friske utfordringer, folkekyrkja på sitt beste og eit levande barne- og ungdomsarbeid? I Gol og Hemsedal finn du ei variert presteteneste, ein bra bustad, engasjement og humor.

Midt mellom Oslo og Bergen ligg Hallingdalskommunane Gol og Hemsedal som saman utgjer eit prestegjeld. Det er store fjellområde i kommunane, noko som gjev rikeleg høve til friluftsliv og rekreasjon. Mange har hytte her, og om sommaren og i vinterhalvåret aukar folketallet mykje. Frå å vere tradisjonelle jordbruksbygder er turismen blitt ei dominerande næring, ikkje minst i Hemsedal. Dette utfordrar også kyrkja, og vi er i gang med å finne nye vegar som 'kyrkje i turistland'. Gol utgjer eit senter i dalen med tanke på ferdsel, handel og skule. Hemsedal og Gol har til saman 6500 innbyggjarar. I Hemsedal sokn 1639, i Gol sokn 2982 og i Herad sokn 864 medlemmer i Den norske kyrkja.

Teamet

To sokneprestar deler på prestetenesta i Gol og Hemsedal. Den andre presten har Gol sokn og Herad sokn som særskild tenestestad. Det er gode kontorforhold i Hemsedal kommunehus og Gol kommunehus. I staben i Hemsedal sokn er det, forutan presten, kyrkjeverje (60%), organist (50 %) og kyrkjetenar (70%). I Gol og Herad er det tilsett kyrkjeverje, organist, soknediakon og kyrketenar (alle 100%) og sekretær (90%). I tillegg er det tilsett kyrkjelydspedagog i 100% for både Gol og Hemsedal. I Hemsedal møtest staben ein gong pr mnd., medan Gol har stabsmøte annakvar veke. I tillegg er det jamleg møte med kyrkjeverjene og med organistane. Kvar tredje veke samlast alle prestane i prostiet (totalt 12) til sosialt og fagleg samvær på Ål som er prostesete.

Dåpsopplæring

I Hallingdal prosti er det sett i gang ei brei dåpsopplæringssatsing ved hjelp av statlege trusopplæringsmidlar. Det er tilsett eit dåpsopplæringsteam - ein kyrkjelydspedagog, ein kateket og to undervisningsprestar - alle med

prostiets 11 sokn som tenestedistrikt. Teamet har base på Ål kyrkjekontor, men kvar av dei har eit særleg geografisk hovudansvar og arbeider difor og mykje i kvar sine sokn. Arbeidet er prosjektorganisert og blir leia av ei styringsgruppe. Når prosjektperioden går ut 31.12. i år vil det bli etablert ei ny organisering av arbeidet.

Tenestetilhøve

Gudstenestene vert delt nesten likt mellom prestane. Normalt er det gudstenester i alle tre soknekyrkjene annankvar sundag. I tillegg kjem nokre gudstenester i Lykkja kapell og i Gol stavkyrkje. Ordninga med faste tenestevoker fungerer godt. Soknepresten er medlem av Hemsedal sokneråd, har kontortid på Hemsedal kyrkjekontor, og deltek i beredskapsordninga i prostiet. Ansvars- og oppgåvefordelinga naboprestane imellom er regulert i ein eigen arbeidsavtale. Det same gjeld tenester i prostiet ut over grensene for særskild tenestestad. Det vil elles bli tatt omsyn til eigne evner og ynskjer, samt dei samla ressursane hjå prestskapet i prostiet, når ein fastset endeleg plan for stillinga.

I dag har soknepresten i Hemsedal hovudansvaret for konfirmantarbeidet i alle dei tre sokna, og ansvaret for kyrkje/skule/barnehage-samarbeidet i Hemsedal. Soknepresten er næraste samarbeidspartnar til kyrkjelydspedagogen i dåpsopplæringsarbeidet, og har jamlege institusjonstenester i turnus med soknepresten i Gol.

Kyrkja og bygda

Det er eit mangfaldig gudstenesteliv og omfattende frivillig arbeid i kyrkjelydane. I Hemsedal er kyrkjelydshuset Kyrkjestugo samlingsplass for både småbarnstreff, S-klubb og Barnegospel, og Ope hus-møte for dei eldre. Dessutan er det sundagsskule annankvar sundag i småskulekrinsane Tuv og Ulsåk. I begge kommunane er det godt drivne bedehus der Normisjon har ansvar for arbeidet. Her har ungdomslaga i både Gol og Hemsedal sine treffpunkt. Det er også eit aktivt miljø for unge vaksne, 25-40 år, med jamlege samlingar. Tilhøvet mellom dei frivillige laga og kyrkja er godt. "Kirkens Familievernkontor Hallingdal" på Ål (med 4 tilsette) er ein naturleg del av

kyrkja si diakonale teneste. Elles står 'folkekyrkja' tradisjonelt sterkt i bygdene. Folk flest er positive til kyrkja si rolle i nærmiljøet, og oppslutninga om kyrkjelege handlingar er stor.

Barnehagedekninga i kommunane er god. Det er 4 barneskular rundt i prestegjeldet og ein ungdomsskule i kvar kommune. Vidaregåande skule og Hallingdal folkehøgskule ligg i Gol, i tillegg kjem vidaregåande skuler på Ål og skigymnas på Geilo. Det er eit godt samarbeid mellom skule/barnehage og kyrkje.

Alle tre soknekyrkjene er i god stand. Hemsedal kyrkje (1882) er nyoppussa og ligg i midt i kommunesenteret, med Kyrkjestugo som næraste nabo. Gol kyrkje (1882) ligg 4 km opp frå Gol sentrum, og Herad kyrkje (1934) ligg ved riksveg 7. I Gol sentrum ligg Gol bedehus som også blir mykje nytta til kyrkjelydsarbeid. I tillegg kjem Lykkja kapell (1961) i Hemsedal, Gol stavkyrkje (1994) i Gol sentrum, og to privateigde fjellkapell. For nærare informasjon/presentasjon av kyrkjelydane sjå heimesidene www.kyrkjaiihemsedal.no og www.kyrkjaigol.no

Bustad, løn m.m.

Det er buplikt til stillinga, i ein svært god kommunal prestebustad som ligg i eit bustadfelt i Hemsedal sentrum, nær barnehage og skule. Huset, med eit samla bruksareal på 291 m², vart bygd i 2002. I hovuddelen er det to etasjar. Nede er det stor gang, kjøkken, to stover, bod, vaskerom, toalett og eige kontor. Oppe finn ein 4 soverom, bad og romsleg loftstove. Bygget inneheld også dobbel garasje med loft. Oppvarming med straum og ved. Det er terrasse på framsida av huset med utgang frå kjøkkenet, og opparbeidd hage rundt huset.

Nynorsk er hovudmål i kommunar og kyrkje. Søkjarane må oppgje om dei nyttar bae målformer. Med unntak av liturgien kan ein oftast nytte sitt eige målføre.

Stillinga blir løna i stillingskode 0930 - sokneprest, lønsspenn 53-75 i Statens lønsregulativ. Pensjonsinnskot. Endeleg løn vert fastsett ved tilsetjing etter eigen prosedyre. Andre godtgjersler, rettar og plikter som til ei kvar tid gjeld for prestskapet. Nærare føresegn om tenesteoppgåver for stillinga kan bli fastsett av bispedømmerådet etter gjel dande prosedyre. Samlivsform kan bli vektlagt. Tunsberg bispedøme gjev sine medarbei darar tilbod om

arbeidsveiledning (ABV). Søkjars namn vil normalt bli gjort offentleg. Ønskje om at namn ikkje skal gjerast kjent, må grunngjevast. Tilsettinga skjer på dei vilkår som til ei kvar tid gjeld. Den som blir tilsett, må rette seg etter a) endringar i lover, tariffavta ler, reglement m.m., herunder spørsmål om tenestebustad og bustadfrådrag, samt b) avgjersler om tenes ta sine gjeremål og tenestedistrikt.

Nærare opplysningar kan ein få hjå, fung. prost Eivind Fagermoen 32068510 / 91195365 eller hjå Tunsberg bispedømmeråd 33354300.

Søknad med CV, relevante attestar, vitnemål og referansar sendast Tunsberg bispedømmeråd, Håkon 5.s gt. 1, 3116 Tønsberg *innan 21. november 2008*.

mhs
MISJONSHØGSKOLEN

GRENSE- SPRENGENDE

WWW.MHS.NO/GRENSESPRENGENDE

CECILIE BAKKENE PEDERSEN // PAUL OTTO BRUNSTAD //
CATHRINE VIDNES & TORMOD ANDREASSEN //
EGIL ELLING ELLINGSEN // HANS AUSTNABERG //
STEVE GRIFFITHS // MARIA BJØRDAL //
KNUT TVEITEREID // BÅRD MÆLAND //

EN KONFERANSE OM FORKYNNELSE FOR UNGDOM
MISJONSHØGSKOLEN 20 - 21 NOVEMBER 2008

PÅMELDING TIL POST@MHS.NO

KONFERANSEN ER STØTTET AV

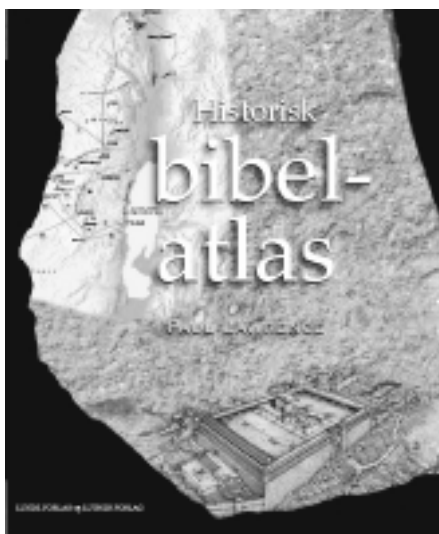
NYTT BIBELATLAS FOR ALLE BIBELLESERE!

Paul Lawrence

HISTORISK BIBELATLAS

Oversatt av Eyolf Berg

- En reise gjennom bibelhistorien fra Abraham til Paulus
- Bygger på de seneste historiske og arkeologiske oppdagelser
- Gjennomillustrert med 97 nytegnede kart, 7 rekonstruksjonspanoramaer, 17 bykart og 150 fotografier
- Spesialartikler om emner som folkeslag og språk i Bibelen
- Tidstabeller, ordforklaringer, litetraturliste og registre over saker, personer, stedsnavn og bibelhenviisninger

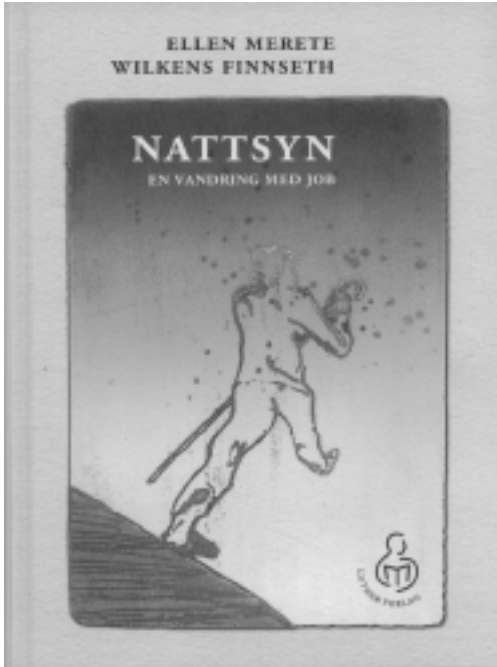
Kr 398,-

Nyhet!

Ellen Merete Wilkens Finnseth

NATTSYN

En vandring med Job

Kr 198,-

“Nattsyn har et anstrøk av sjelesorg, slik sjelesorg på sitt beste består nettopp i medvandring. Den er poetsisk og gir vakre ord til denne sjelelige smerten som er så forferdelig vanskelig å forstå... Finnseth tar ikke på seg å forstå lidelsen. Hun nøyer seg med å forstå den lidende - og kanskje er det nok. Det som er sikkert, er at det er vakkert. Vakkert slik en tørstende i ørkenen, synes en oase er vakker, vakker slik en lidende som gjenkjenner sin lidelse I Job synes hans harde ord er vakre. Som hun sier; døden er et rop, livet en berøring.”

Kjell Richard von Wachenfeldt

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, professor Harald Hegstad, prost Jan otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 525,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 650,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr. 500,- +mva
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 900,- +mva
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1500,- +mva
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1500,- +mva
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 2500,- +mva
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 4000,- +mva

ISSN 0332-5431

